

BİR KANIT TEMELLİ ÖĞRENME ÖRNEĞİ: RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARINDAN KANITLAR
AN EXAMPLE OF EVIDENCE-BASED LEARNING: EVIDENCE FROM ILLUSTRATED PICTURE
BOOKS

Muhammet Sönmez¹

Makalenin Alanı: Sınıf Eğitimi

Makale Bilgileri

Özet

Geliş Tarihi

10.04.2022

Kabul Tarihi

21.05.2022

Anahtar Kelimeler

Kanıt temelli öğrenme
Resimli çocuk kitapları
İlkokul

Bu araştırma resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenme yöntemi için bir araç olarak kullanılabilirliğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen 28 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kanıt temelli öğrenme çalışma kâğıdı kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarından elde edilen kurgusal kanıtların katılımcıları metinler arası anlamaya ve eleştirile düşünmeye yönlendirildiği bulguları ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenme yönteminde bir kanıt olarak kullanılabileceği görülmüştür.

Article Info

Abstract

Received

10.04.2022

Accepted

21.05.2022

Keywords

Evidence-based learning
Illustrated picture books
Primary school

This research was carried out to demonstrate the usability of illustrated picture books as a tool for evidence-based learning method. The research was designed as a case study, one of the qualitative research designs. The study group consists of 28 fourth grade students determined by the easily accessible sampling method. Evidence-based learning worksheet developed by the researcher was used as a data collection tool. The obtained data were analyzed using the content analysis method. The fictional evidence obtained from illustrated picture books revealed that the participants were directed to understand intertextuality and to think critically. As a result of the research, it was seen that children's picture books can be used as evidence in the evidence-based learning method.

1. GİRİŞ

Eğitim sürecinde akademik becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra üst düzey düşünme becerileri kullanılarak temel yaşam becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrenciler karşılaştıkları problemlere karşı çözümler üretebilmeli, olay ve olguları analiz edip çıkarımlarda bulunabilmelidir. Bu hedeflere ulaşabilmek için öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri problemlerin sınıf ortamına taşınması gerekmektedir. Öğrencilerin eleştirel düşünme, sorgulama ve karşılaştırma yapmalarına fırsat veren yöntemlerden biri

¹ Hacı Seyit Taşan İlkokulu, Kocaeli, e-mail muhammetsnmz41@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6516-7635 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

kanıt temelli öğrenmedir. Kabapınar'a (2012) göre kanıt temelli öğrenme yaklaşımında öğrenciler kanıtları eleştirel bir bakış açısıyla inceleyerek kanıtları kıyaslar, sorgular ve bu düşünme sürecinin sonunda bireysel bakış açılarını ortaya koyarlar. Bu süreçte öğrenciler, eleştirel düşünme, sorgulama, farklı bakış açılarını değerlendirme, ön yargılardan ve yanlılıktan arınma gibi becerileri geliştirirler (Şekerci ve Kabapınar, 2019). Bunlara ek olarak kanıt temelli öğrenme öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Bakmaz, 2016).

Kanıt temelli öğrenme basit bir şekilde ifade edilecek olursa bilimsel araştırma bulgularının uygulama olarak kullanıldığı ve öğrencinin öğrenme sürecinde kendi değerlendirmelerini üstlendiği öğrenme yaklaşımıdır (Kibar, 2019). Kanıt temelli öğrenme, öğretmenler tarafından yoğun olarak öğrencilere eleştirel düşünme becerisi kazandırılmak için kullanılır (Bozkurt, 2018). Öğrenciler kanıt temelli öğrenmeyle var olan kanıtları kendi zihinsel süzgecinden geçirerek yeni bir anlama ulaşırlar. Bu süreçte birinci el kanıtların ikici el kanıtlardan daha etkili olduğu düşünülmektedir (Koldaş ve Pamuk, 2020). Kanıt olarak kullanılacak kaynaklar ise şu şekilde sınıflandırılmıştır; görsel ve işitsel kaynaklar: Fotoğraflar, aile fotoğrafları, filmler, videolar, tanıtım filmleri, animasyonlar, haritalar, mimari çizimler, nüfus veri grafikleri, sözlü tarih kayıtları, görüşme kayıtları, müzik kayıtları, arkeolojik kalıntılar, aletler, giysiler, buluşlar, mezar taşlarıdır. Yazılı kaynaklar: Gazeteler, mektuplar, günlükler, internet haberleri, ülkeler arası anlaşmalar, kitapta geçen bir olaydan alıntılardır (Çelikkaya, 2013). Kanıt temelli öğrenmede öne sürülen kanıtlar yalnızca bilimsel kanıtlarla sınırlı değildir. Bu süreçte kurgusal kanıtlardan da faydalanılabilir (Başpınar, 2021). İlkokul seviyesinde resimli çocuk kitaplarında yer alan kurgusal metinler sıklıkla kullanılmaktadır.

Resimli çocuk kitapları ve kanıt temelli öğrenme birlikte düşünüldüğünde eleştirel düşünme, yeni fikirler üretebilme, karşılaştırma yapabilme ve metinlerarası anlam kurabilme becerileri ortak noktalar olarak ortaya çıkmaktadır. Resimli çocuk kitaplarının dış yapı unsurları, tasarımı, görsel ve yazılı metinleri eleştirel okuma için birer araç konumundadır (Ateş, 2013). Aynı zamanda metinlerarası bağlantılar kurmak için etkili öğretim araçları niteliğindedir (Çetinkaya, Durmaz ve Sönmez, 2019). Kanıt temelli öğrenme yaklaşımının temellinde de eleştirel düşünme ve metinlerarası anlam kurma vardır. Bu bağlamda düşünüldüğünde resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenmede kullanılabilirliği merak konusu oluşturmaktadır.

Kanıt temelli öğrenmeyle ilgili araştırmalara bakıldığında tarih derslerinde bir yöntem olarak etkililiğine (Alabaş, 2007; Altıkulaç ve Gökkaya, 2014; Balkaya, 2002; Cooper ve Dilek,

2004; Doğan, 2007; Işık, 2008), kitap ve öğretim programının kanıt temelli öğretim açısından incelenmesine (Koldaş ve Pamuk, 2020; Çelikkaya ve Boyaraz, 2018; Kibar, 2019) farklı yaklaşımlarla (Şekerci, 2021; Şekerci ve Kabapınar, 2019) ve üst düzey düşünme becerileriyle ilişkisine (Bozkurt, 2018), kanıt temelli öğretimin öğrenci görüşleriyle değerlendirilmesine (Sağlam ve Bilgiç, 2018) yönelik araştırmaların varlığı görülmektedir. Bu araştırmayla ise resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenmede bir araç olarak kullanılabilirliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenme yaklaşımında kullanılabilirliğini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Durum çalışması; güncel bir olguyu veya olayı kendi yaşam çerçevesinde, sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılı içinde Kocaeli ilinin Dilovası ilçesinde bir devlet okulunda öğrenim gören 15 kız ve 13 erkek olmak üzere toplam 28 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemiyle araştırmacılar, ulaşılması kolay ve pratik örnekleme seçerler (Glesne, 2015).

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kanıt temelli öğrenme yöntemine göre hazırlanmış çalışma kâğıdı (Ek 1.) kullanılmıştır. Veri toplama aracı oluşturulma sürecinde doğa ve çevre temalı resimli çocuk kitapları incelenmiştir. İncelenen kitaplardan olumlu ve olumsuz örnekler seçilerek veri toplama aracı oluşturulmuştur. Çalışma kâğıdı hazırlama sürecinde 2 sınıf eğitimi uzmanı ve bir sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışma kâğıdına ek olarak uygulama sonrasında katılımcıların uygulamaya yönelik görüşleri yazılı olarak alınmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretim programları incelenmiş, tematik olarak resimli çocuk kitaplarından kanıtlar bulunabilecek üniteler değerlendirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucu doğada hayat konusuna yönelik çeşitli resimli

çocuk kitaplarının mevcut olduğu belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra resimli çocuk kitabı belirleme ve kanıtları seçme işlemine geçilmiştir. Öncelikle doğa ve çevre ile ilgili resimli çocuk kitapları incelenmiştir. Kitapların kurgularında insanların doğaya etkisine yönelik çatışmaların varlığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda kanıt temelli öğrenme sürecinde insanların doğaya olan etkileri üzerine etkinliklerin oluşturulmasına karar verilmiştir. Süreç içerisinde Cömert Ağaç, Nerede Bu Fil?, Nerede Bu Deniz Yıldızı?, Denizin Deniz'in Sıfır Atık Kitabı, Uykusuz Kuala Koala, Gezegenimizi Yiyip Bitirdiğimizde isimli kitaplardan insanların doğaya olan etkilerini yansıtan olumlu ve olumsuz görsel kanıtlar seçilmiştir.

Belirlenen kanıtlar, kanıt temelli öğrenme yaklaşımına göre düzenlenmiştir. Sorular oluşturulurken, soruların ahlaki, empatik ve düşünsel boyutları ortaya koymasına dikkat edilmiştir. Elde edilen çalışma kâğıdı uygulanmış, etkinlik sonrasında katılımcılardan etkinliğe dair düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Böylece veri toplama aşaması sonlandırılmıştır.

2.5. Veri Analizi

Çalışma kâğıdında yer alan sorulara verilen yanıtlar içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi yönteminde kurala dayalı kodlamalar yardımıyla bazı sözcükler daha küçük kodlamalarla ifade edilebilir (Sönmez & Alacapınar, 2017). Ortaya çıkan kodlamalar kategorileştirilerek tablolaştırılmıştır. Elde edilen tabloları anlaşılır kılmak için örnek katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

2.6. Araştırmanın Güvenirliği

Araştırma sürecinde katılımcıların düşüncelerini rahatça yazabilmeleri için çalışma kâğıtlarına herhangi bir isim yazmaları gerekmediği ve bu çalışma üzerinden herhangi bir notlandırma yapılmayacağı belirtilmiştir. Böylece katılımcıların gerçek düşüncelerine ulaşmak istenmiştir. Ayrıca kodlayıcı güvenirliliğini sağlamak adına araştırmacı dışında bir sınıf öğretmeni tarafından veriler incelenmiştir. Verilerin analizinde kodlayıcı güvenirliliğini sağlamak için Miles ve Huberman'ın (1994) geliştirdiği kodlayıcı güvenirliliği formülünden yararlanılmıştır. Bu formüle göre kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin en az %80 olması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırma sürecinde kodlayıcı güvenirliliği %93 olarak ortaya çıkmıştır.

3. BULGULAR

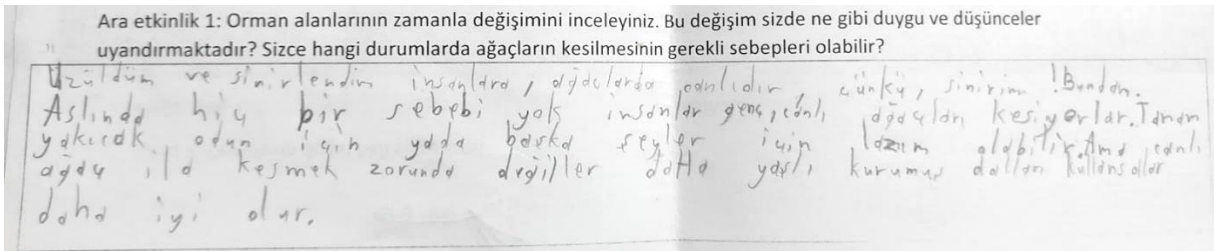
Araştırmanın uygulama aşamasının ardından elde edilen veriler analiz edilerek bulgular haline getirilmiştir. Araştırmanın bulguları şu şekildedir:

Tablo 1. Katılımcıların orman alanlarının değişimine yönelik tepkileri

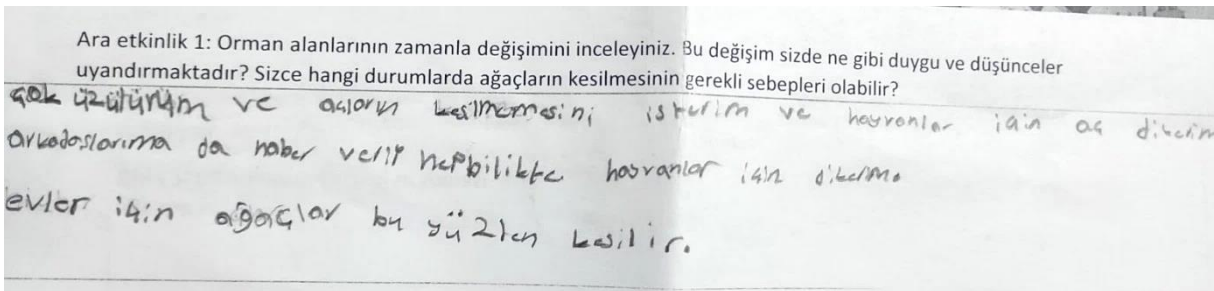
	<i>f</i>
Orman alanlarının azalmasına üzülme	15
Kanıtları betimlemeye dayalı ifadeler	11
Ağaç kesmeyi kötü bir davranış olarak nitelendirmek	10
Ağaçların doğa için önemini vurgulamak	7
Hayvanlar için endişelenmek	5
Orman alanlarının azalması nedeniyle sinirlenmek	1

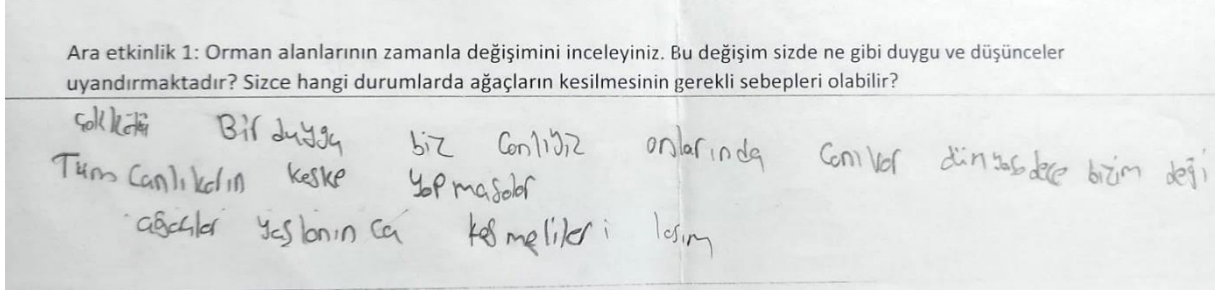
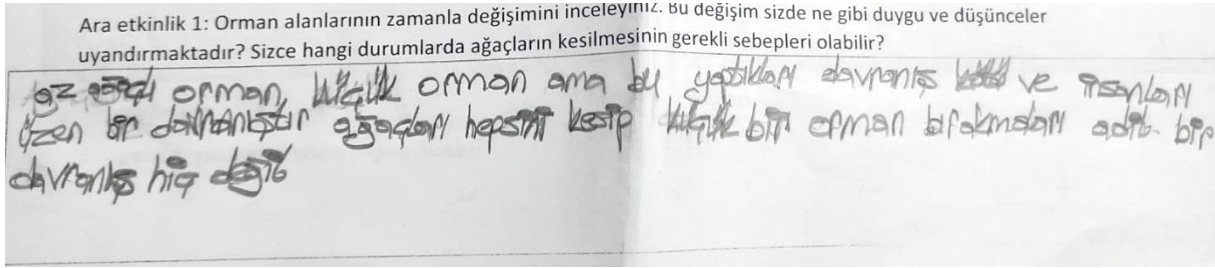
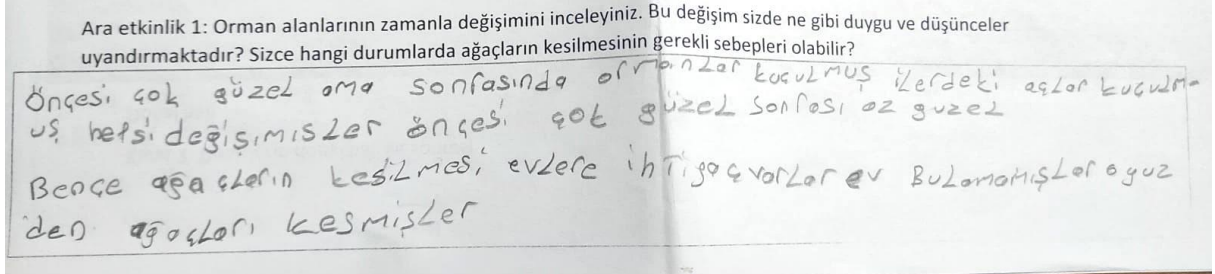
Tablo 1’de katılımcıların kanıtlardan yola çıkarak ormanlık alanların değişimine verdikleri tepkiler yer almaktadır. Tabloya göre katılımcı ifadelerinde duygusal tepkilerin yoğunluğu göze çarpmaktadır. 15 tekrarla en sık ifade edilen görüş ormanlık alanların azalmasına yönelik ortaya çıkan üzüntü tepkisidir. 11 katılımcı kanıtları tekrar betimlemiş, 10 katılımcı kanıtlardan yola çıkarak ağaç kesmeyi kötü bir davranış olarak nitelendirmiştir. Bunlara ek olarak doğanın önemini vurgulayan, hayvanlar için endişelendiğini ifade eden, ormanların azalmasına sinirlendiğini belirten katılımcı görüşleri de vardır. Örnek katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Örnek 1.

Örnek 2.

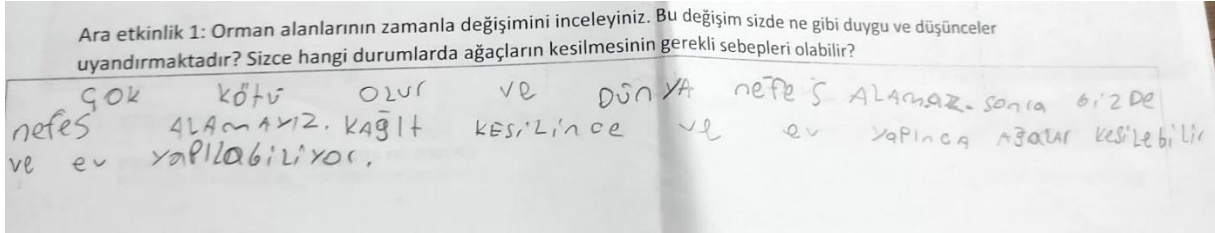
Örnek 3.**Örnek 4.****Örnek 5.****Tablo 2.** Katılımcıların ağaçların kesilmesini uygun bulduğu durumlar

	f
Yeterli ev ihtiyacını karşılamak	9
Hiçbir durumda kesilmemesi gerektiğini ifade etmek	5
Kâğıt üretmek	4
Kurumuş ağaç dallarını kesmek	4
İnsan yaşamının devamını sağlamak	2

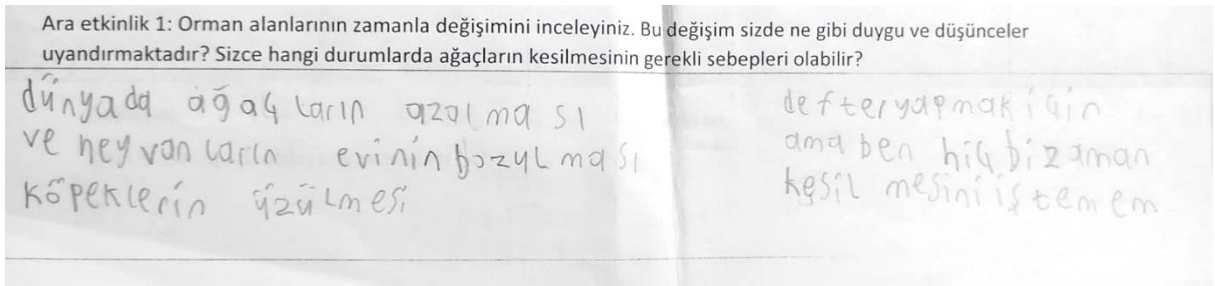
Tablo 2’de katılımcılara göre ağaçların kesilmesinin uygun olduğu durumlar yer almaktadır. Katılımcı ifadelerinde yeterli ev ihtiyacını karşılamak için ağaç kesilebileceği görüşü

en sık ifade edilen görüştür. Diğer sık ifade edilen görüş hiçbir durumun ağaçların kesilmesinin gerekçesi olamayacağıdır. Bunlara ek olarak kurumuş ağaç dallarının kesilebileceği, kâğıt üretmek için ağaçların kesilebileceği ve son olarak insan yaşamının devamını sağlamak için ağaç kesilebileceği görüşleri ortaya çıkmıştır.

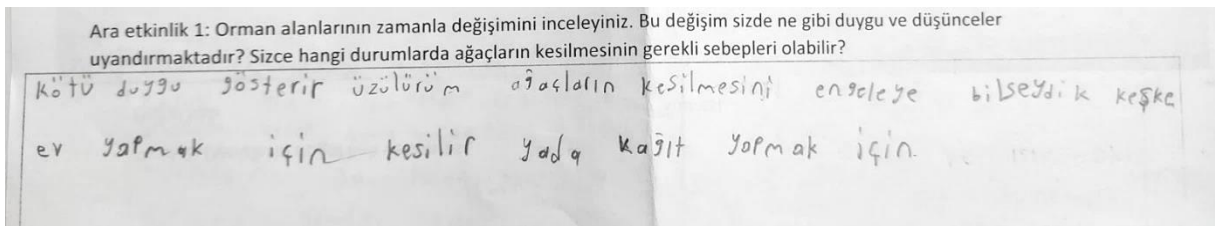
Örnek 1.

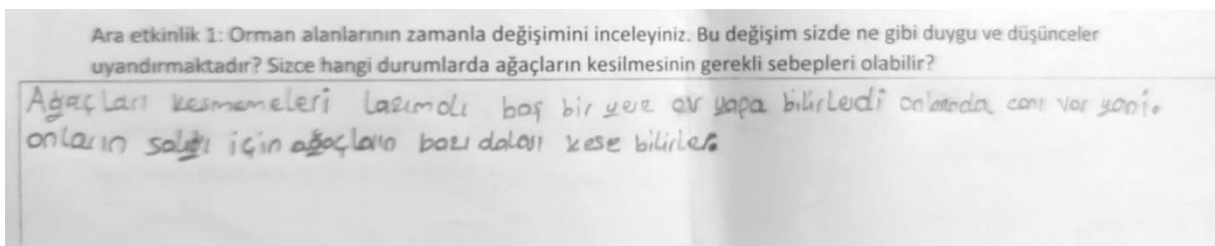
Örnek 2.

Örnek 3.

Örnek 4.

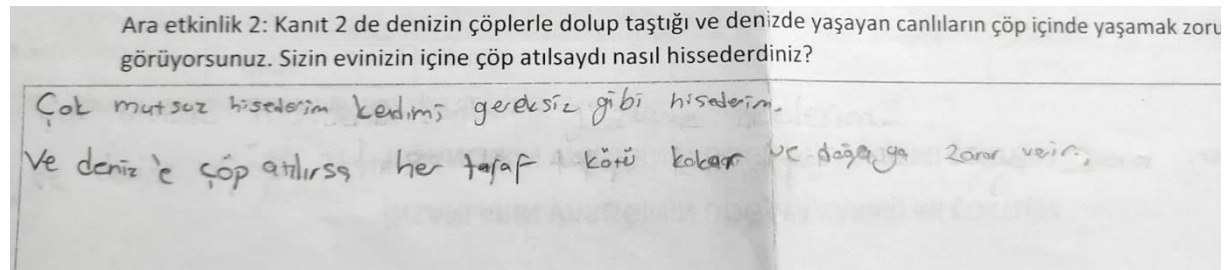

Tablo 3. Katılımcıların doğaya atılan çöplere yönelik tepkileri

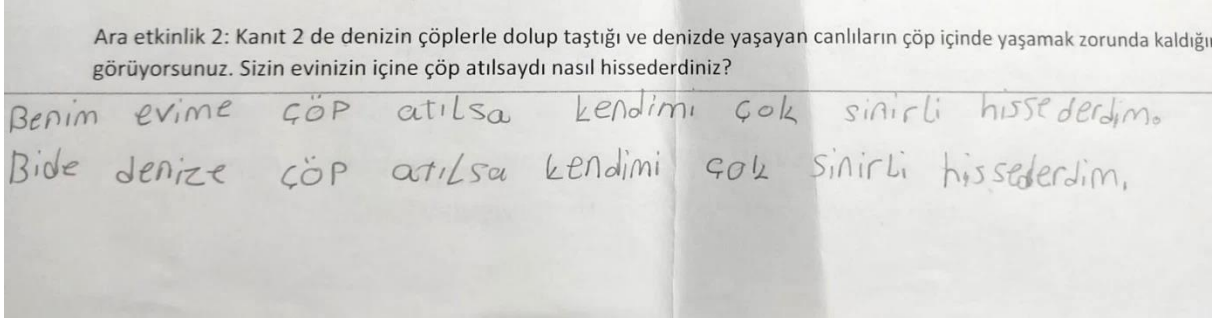
	<i>f</i>
Kendi yaşam alanında benzer durum yaşansa üzgün/kötü hissetmek	17
Denizlerin kirletilmemesi gerektiğini belirtmek	12
Kanıtları betimlemeye dayalı ifadeler	6
Yaşanan kirlilikten insanları sorumlu tutma	4
Kendi yaşam alanında benzer durum yaşansa kendini değersiz hissetme	2
Kendi yaşam alanında benzer durum yaşansa kızgın olmak	2
Doğayla empati kurmanın önemini vurgulama	2
Geri dönüşüm önerisinde bulunmak	1

Tablo 3'te katılımcıların doğa kirliliğine yönelik tepkileri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde duygusal tepkilerin yoğun olarak ifade edildiği görülmektedir. Katılımcılar kendi yaşam alanlarında benzer durumlarla karşılaşırsalar üzgün/kötü hissedeceklerini belirtmişlerdir. Denizlerin kirletilmemesi gerektiği, var olan kanıtları betimlemeye yönelik ifadeler ve yaşanan kirliliğin insanlardan kaynaklandığını belirten görüşler de sık sık ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak benzer durumlar yaşanırsa kendini değersiz hissedeceğine, kızgın hissedeceğine ve doğayla empati yapılması gerektiğine yönelik ifadeler vardır. Son olarak bir katılımcı tarafından geri dönüşümün önemini vurgulandığı görülmektedir.

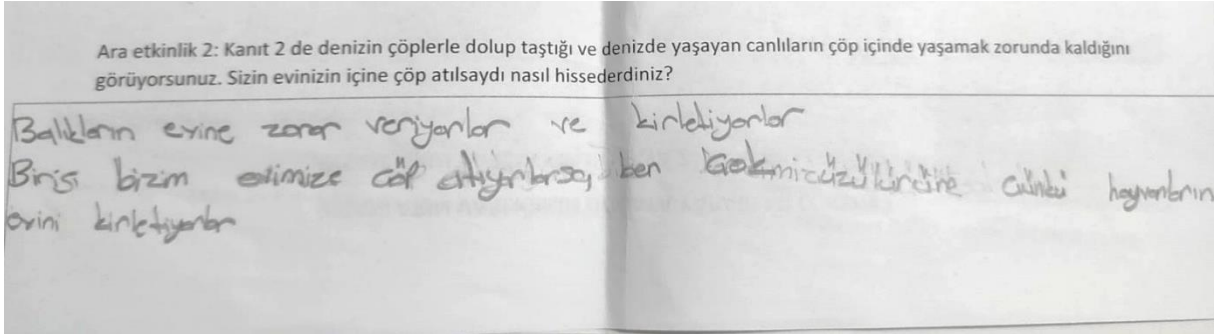
Örnek 1.

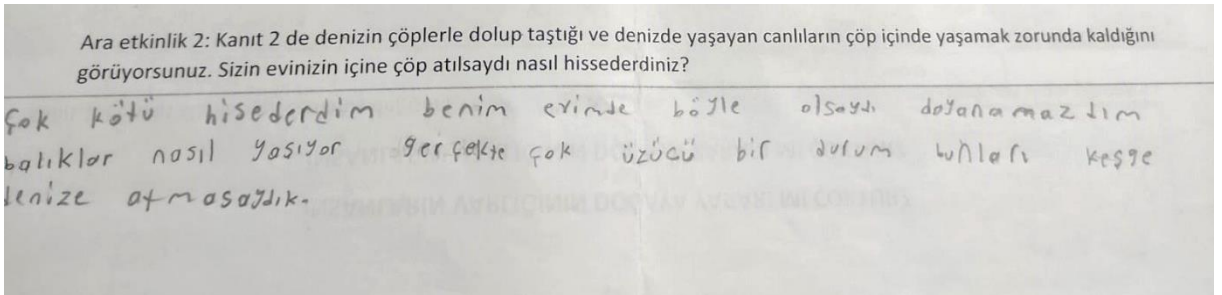
Örnek 2.

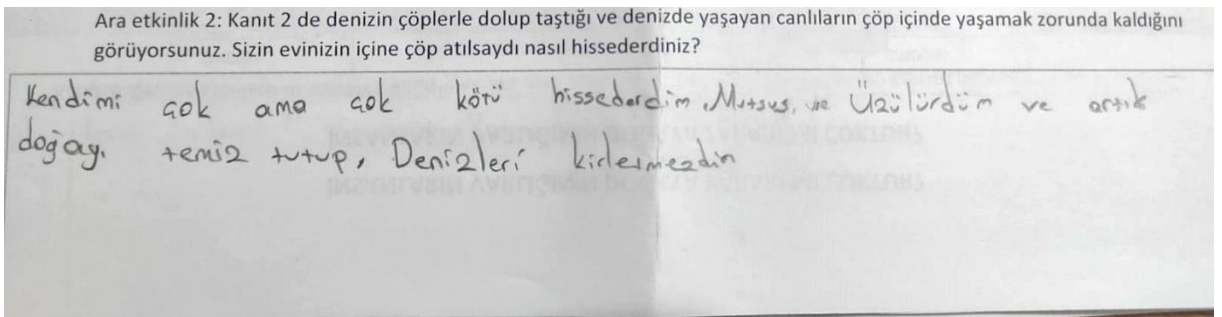
Örnek 3.

Örnek 4.

Örnek 5.

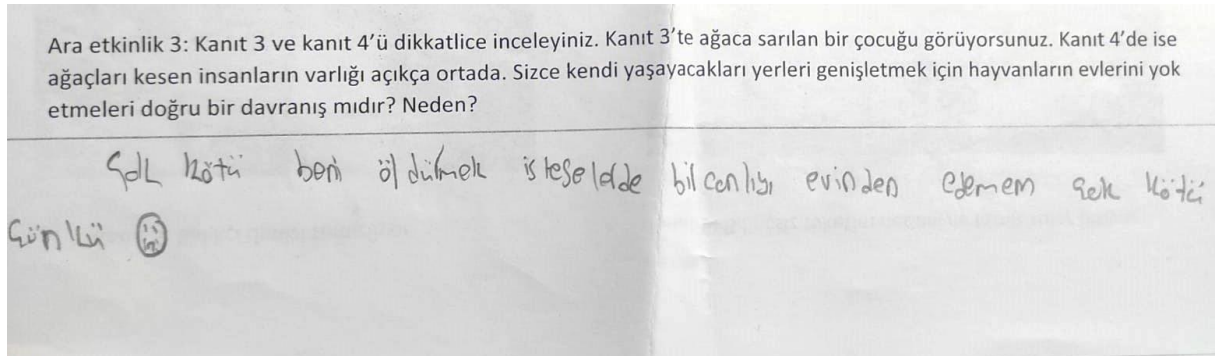

Tablo 4. Katılımcıların insanların doğaya karşı olumlu/olumsuz davranışları karşılaştırmalarına dair görüşleri

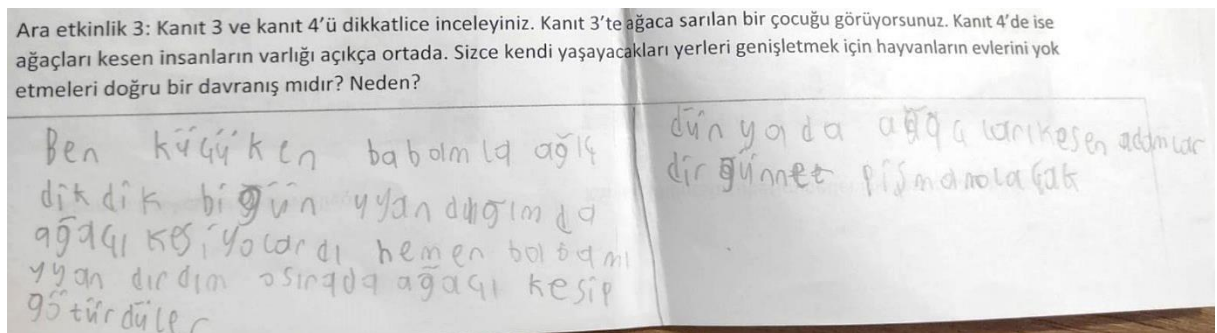
	<i>f</i>
Doğaya yönelik olumsuz davranışlar hayvanları da etkiler	12
Ağaçları kesmeyi kötü bir davranış olarak nitelendirmek	10
Kanıtları betimlemeye dayalı ifadeler	7
Diğer ifade ve görüşler	6
Ağaçları sevenlerin sayısının artması gerektiğini düşünmek	3
Doğaya olan davranışların tüm canlıları etkilediğini belirtmek	3

Tablo 4'te katılımcıların insanların doğaya olan etkilerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Katılımcılar, doğaya yönelik olumsuz davranışların hayvanları da etkilediğini ve ağaçları kesmenin kötü bir davranış olduğunu sıklıkla ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak katılımcılar, kanıtları betimlemiş, ağaçlandırma yapılması gerektiğini ifade etmiş ve doğaya olan etkilerin tüm canlıları etkilediğini vurgulamıştır.

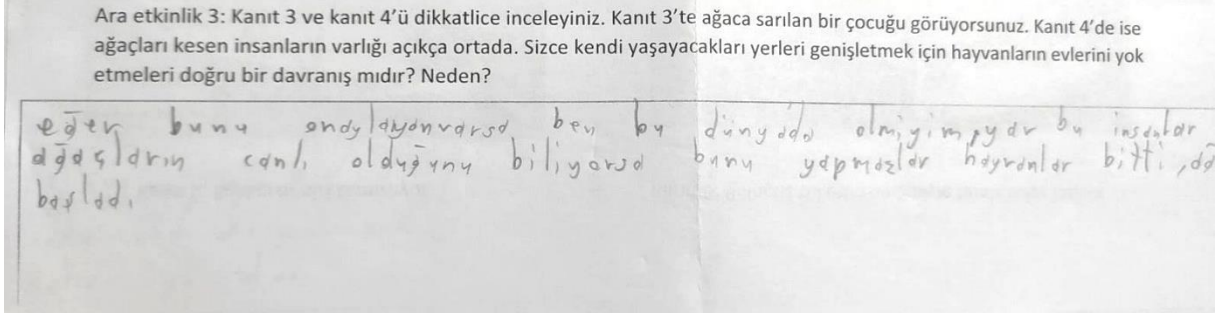
Örnek 1.

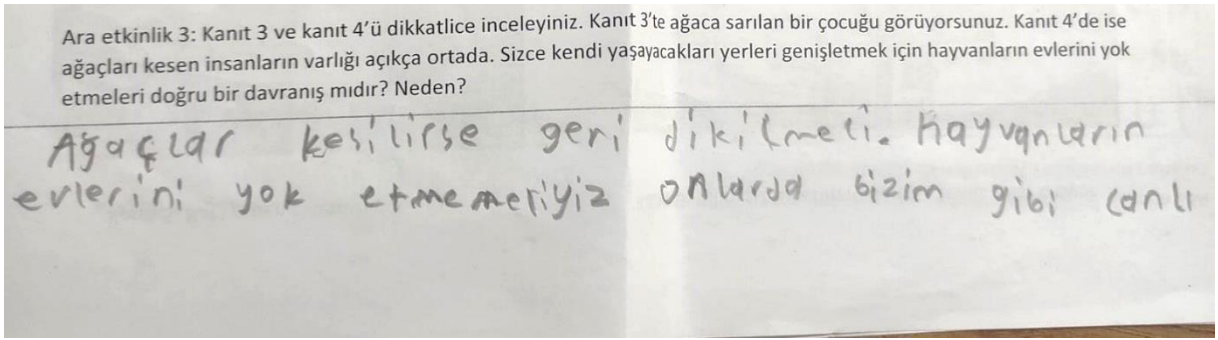
Örnek 2.

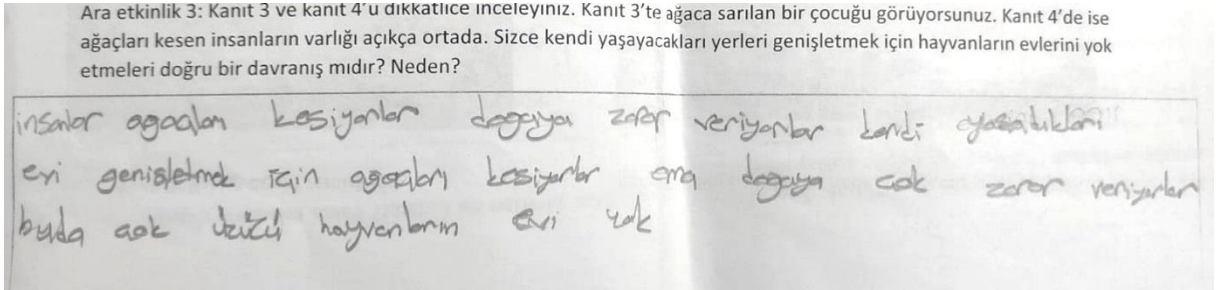
Örnek 3.

Örnek 4.

Örnek 5.

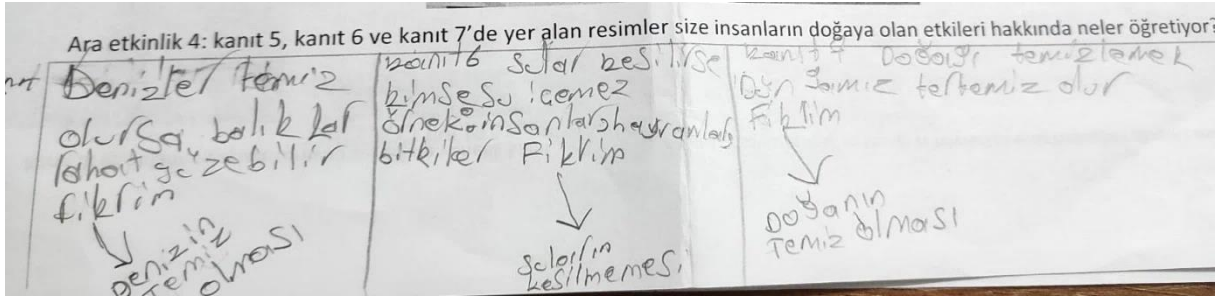

Tablo 5. Katılımcıların kanıtlardan öğrendikleri

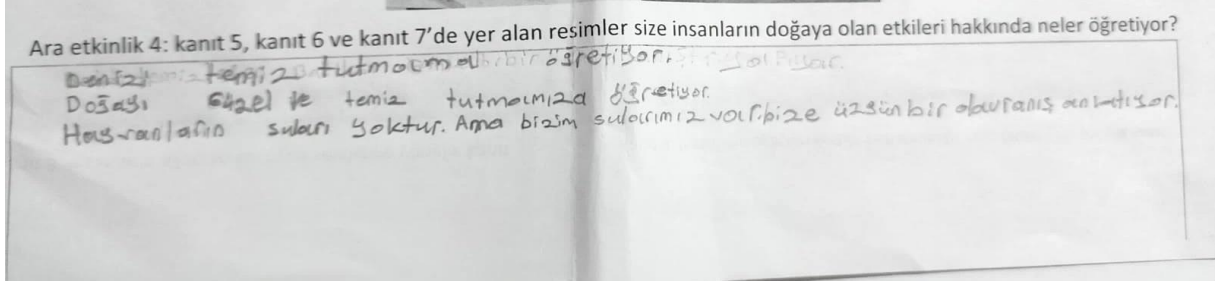
	<i>f</i>
Doğayı temiz tutmanın gerekliliğini öğrenmek	11
Tasarruf yapmanın gerekliliğini öğrenmek	11
Kanıtları betimlemeye dayalı ifadeler	8
Kanıtlara yönelik estetik tepkilerde bulunmak	7
İnsanların doğayı koruduğunu öğrenmek	4
Duyusal tepkilerde bulunmak	2
Doğaya zarar veren ve koruyanların olduğunu öğrenmek	2

Katılımcılara sunulan kanıtlardan yaptıkları çıkarımlar tablo 5’de yer almaktadır. Tablo 5’e göre katılımcılar kanıtlardan doğayı temiz tutmanın gerekliliğini, tasarruf yapmanın önemini ve insanların doğayı koruduğunu öğrendiklerini ifade etmiştir. Bunlarla birlikte kanıtları betimlemeye dayalı ifadeler, estetik ve duysal tepkiler de ortaya çıkmıştır.

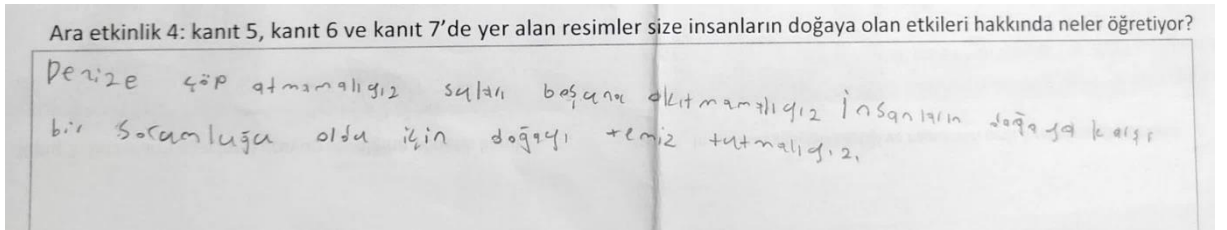
Örnek 1.

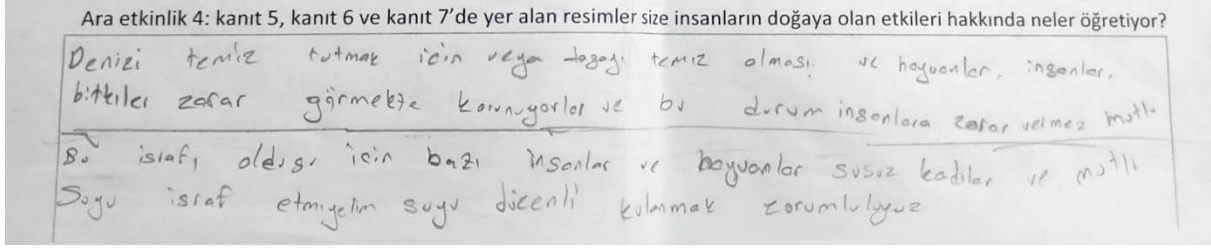
Örnek 2

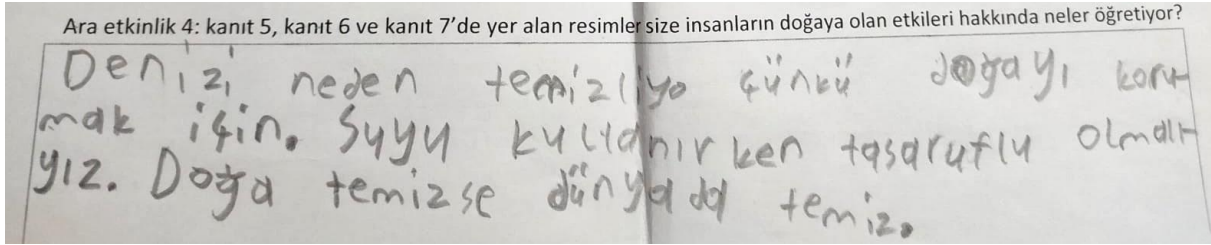
Örnek 3

Örnek 4.

Örnek 5.

Tablo 6. Katılımcıların insanların doğaya olan etkilerine yönelik görüşleri

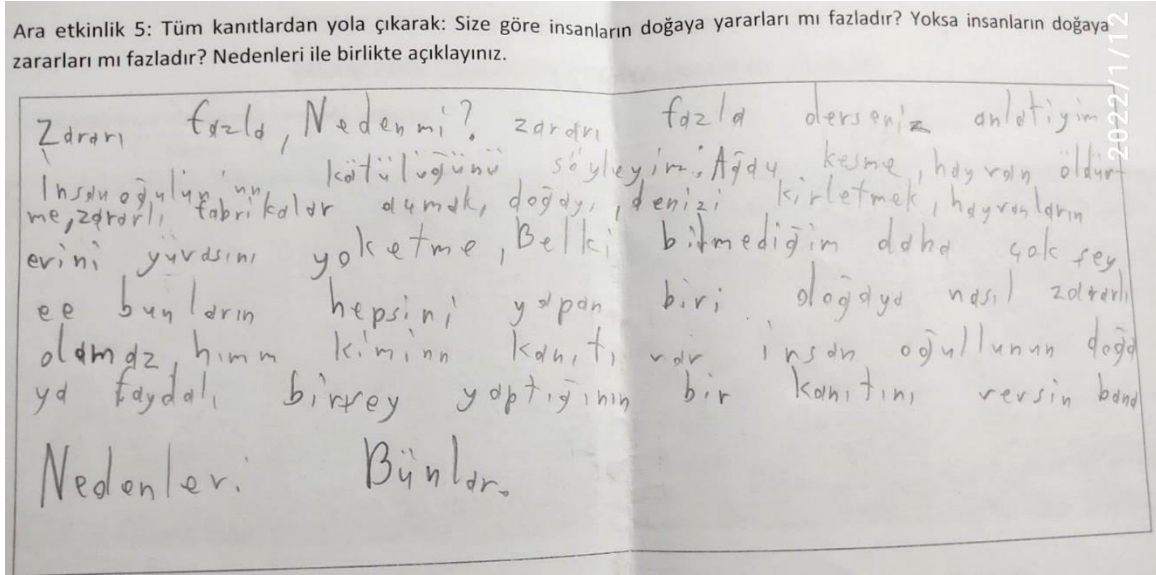
	f
İnsanların doğaya zararı fazladır	19
Doğayı kirletmek	16
Ağaç kesmek	14
Hayvanlara zarar vermek	7
Kaynakları israf etmek	4
Fabrikalar açmak	1
İnsanların doğaya yararları fazladır	8
İnsanlar ağaçları korur	4
İnsanlar doğayı yararlıdır	4
İnsanlar hayvanları yararlıdır	1
İnsanlar hem yararlı hem de zararlıdır	1

Tablo 6'da katılımcıların insanların doğaya olan etkilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Tabloya göre katılımcılar insanların doğaya zararlarının daha fazla olduğu daha sık ifade edilmiştir. Bu zararları doğayı kirletmek, ağaç kesmek, hayvanlara zarar vermek, kaynakları israf etmek ve fabrika açmak olarak açıklamışlardır. İnsanların doğaya yararlarının

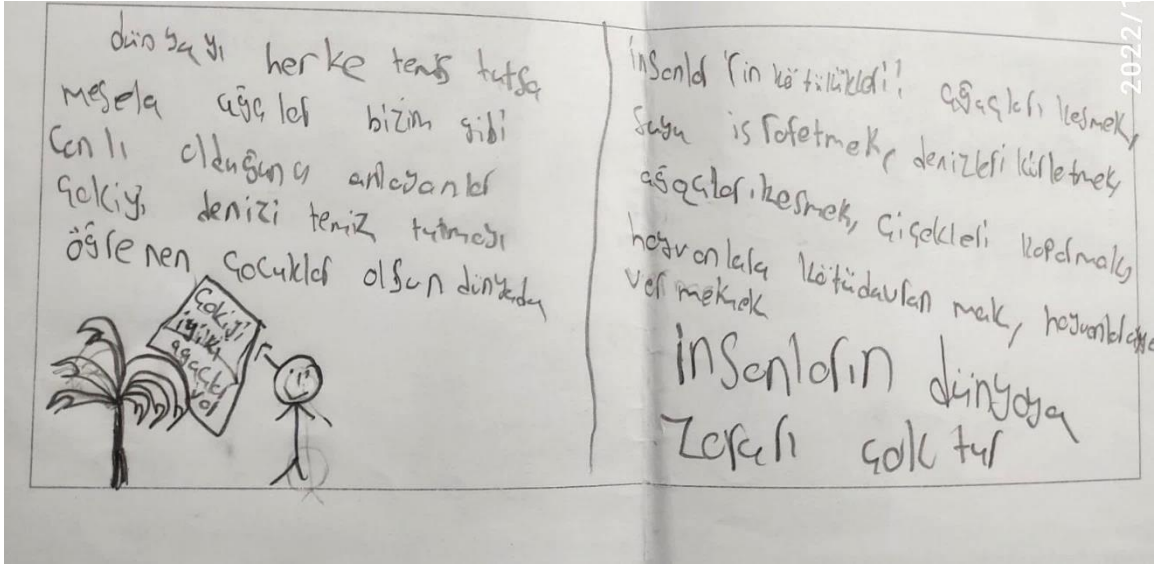
fazla olduğuna yönelik görüşler az olsa da vardır. Bu görüşü belirten katılımcılar insanların ağaçları koruduğu, doğaya yararlı ve hayvanlara yararlı olduğunu vurgulamıştır. Bir katılımcı ise insanların hem yararlı hem de zararlı olduğu yönde görüş belirtmiştir.

İnsanların doğaya zararlarına yönelik katılımcı ifadeleri:

Örnek 1.

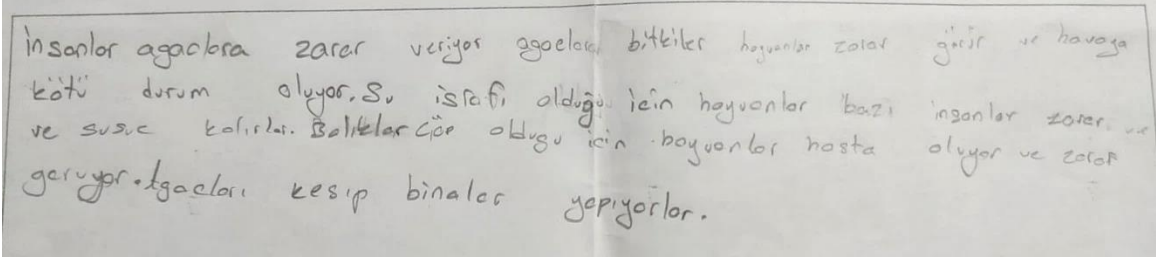

Örnek 2.

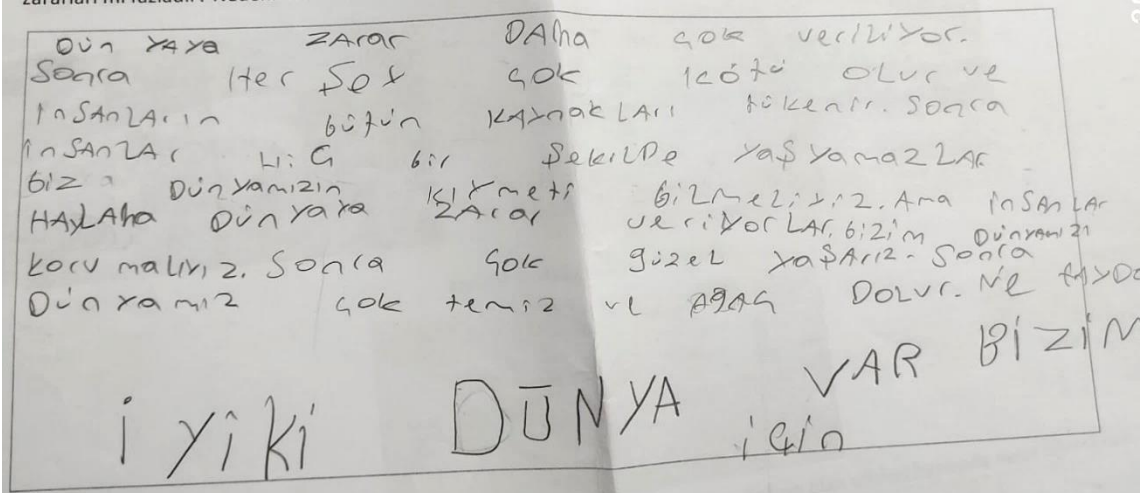
Örnek 3.

Ara etkinlik 5: Tüm kanıtlardan yola çıkarak: Size göre insanların doğaya yararları mı fazladır? Yoksa insanların doğaya zararları mı fazladır? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

Örnek 4.

Ara etkinlik 5: Tüm kanıtlardan yola çıkarak: Size göre insanların doğaya yararları mı fazladır? Yoksa insanların doğaya zararları mı fazladır? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

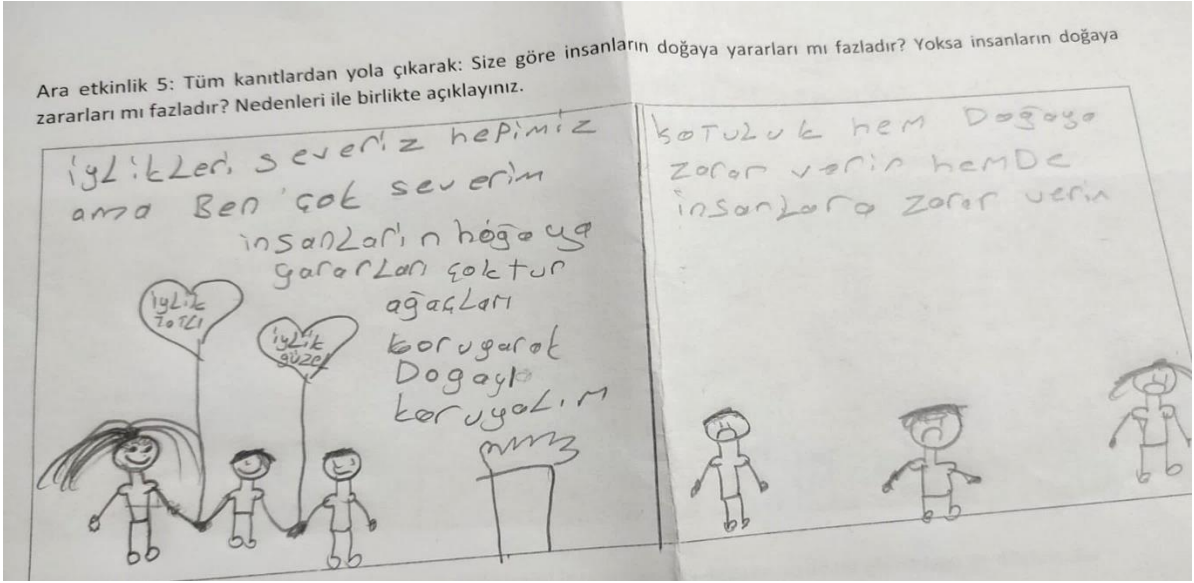
Örnek 5.

Ara etkinlik 5: Tüm kanıtlardan yola çıkarak: Size göre insanların doğaya yararları mı fazladır? Yoksa insanların doğaya zararları mı fazladır? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

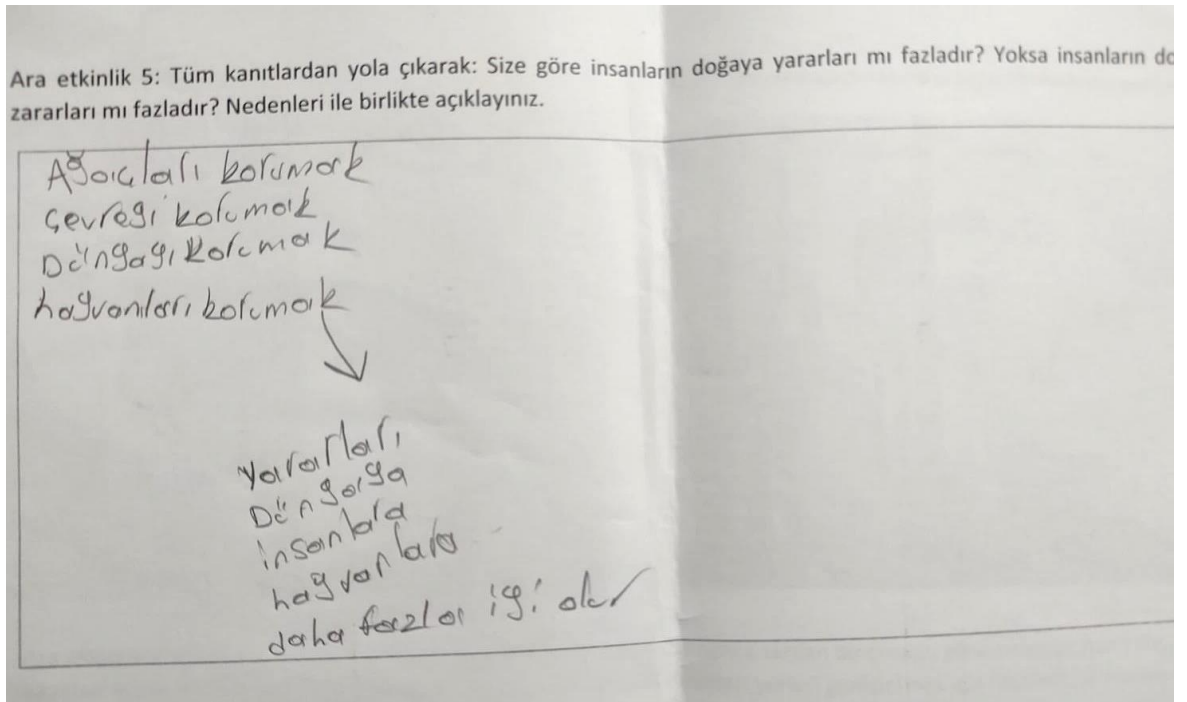
Biz insanlar inşaatlar yapınca hem doğaya hemde ağaçlara zarar veriyoruz.
Özdeci dünyamızı ve doğamızı temiz tutup çevreyi sevmeyi öğreniyoruz.
İnsanların doğaya zararları fazladır; çünkü biz düşünmeden işler yapıyoruz ve bari huyumuzda vazgeçemeliyiz.

İnsanların doğaya yararlarına yönelik katılımcı ifadeleri:

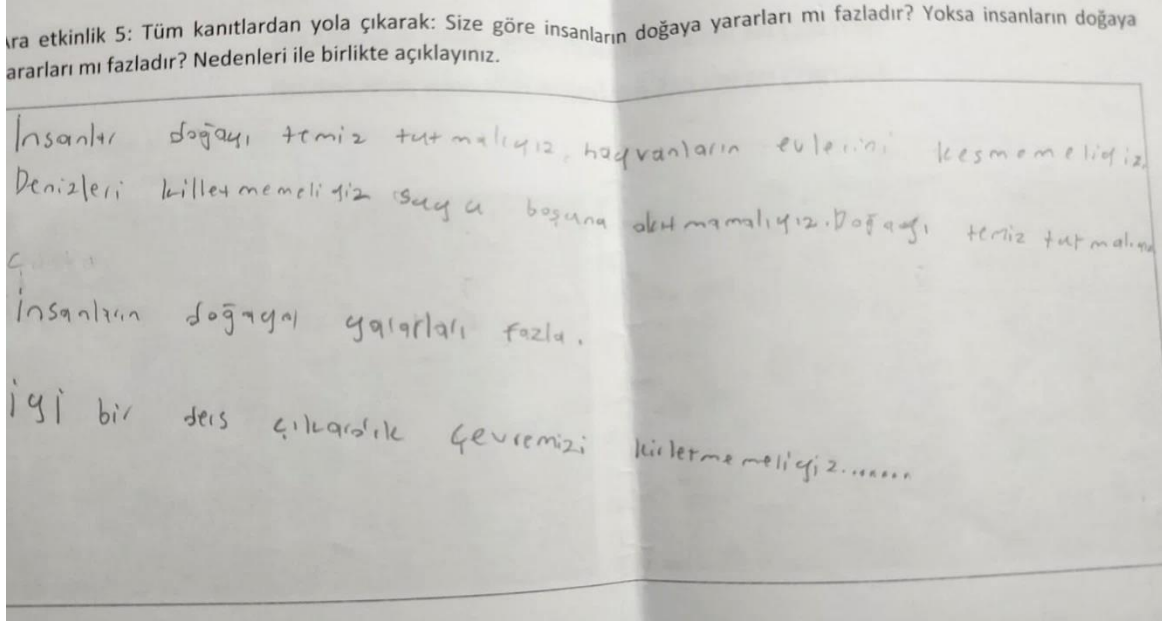
Örnek 1.

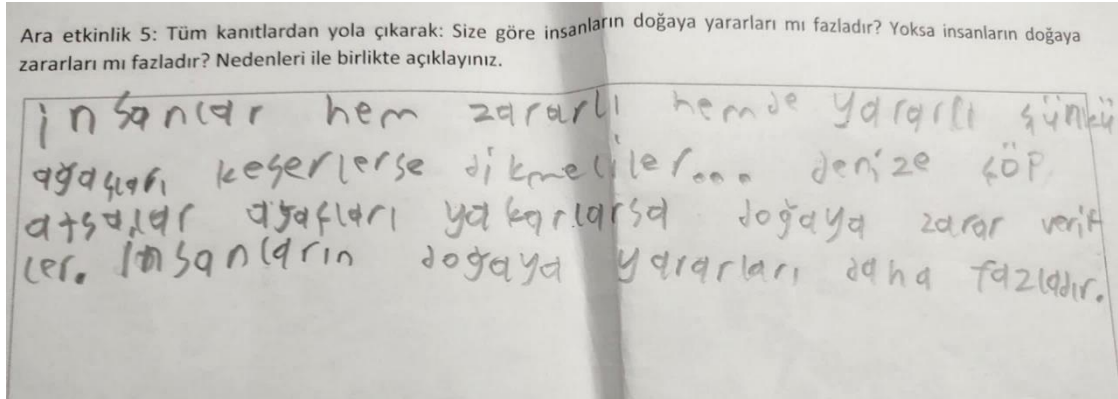
Örnek 2.

Örnek 3.

Örnek 4.

Kanıt temelli öğrenme etkinliğine yönelik öğrenci görüş örnekleri

Örnek 1.

Çok güzeldi ama aklımda bir soru oldu
insanlar neden ağaçları kesiyorlardı.
eskiden insanların doğaya yararları olduğunu
düşünüyordum ama bu etkinliğine başladığımda
insanların zararları olduğunu fark ettim
etkinlik çok güzeldi bazı insanların
yararları vardı ama bazılarının zararlarında
varmış benim kafemde fikrim bazı yerde
karışmıştı. ve son olarak etkinlik çok güzeldi.

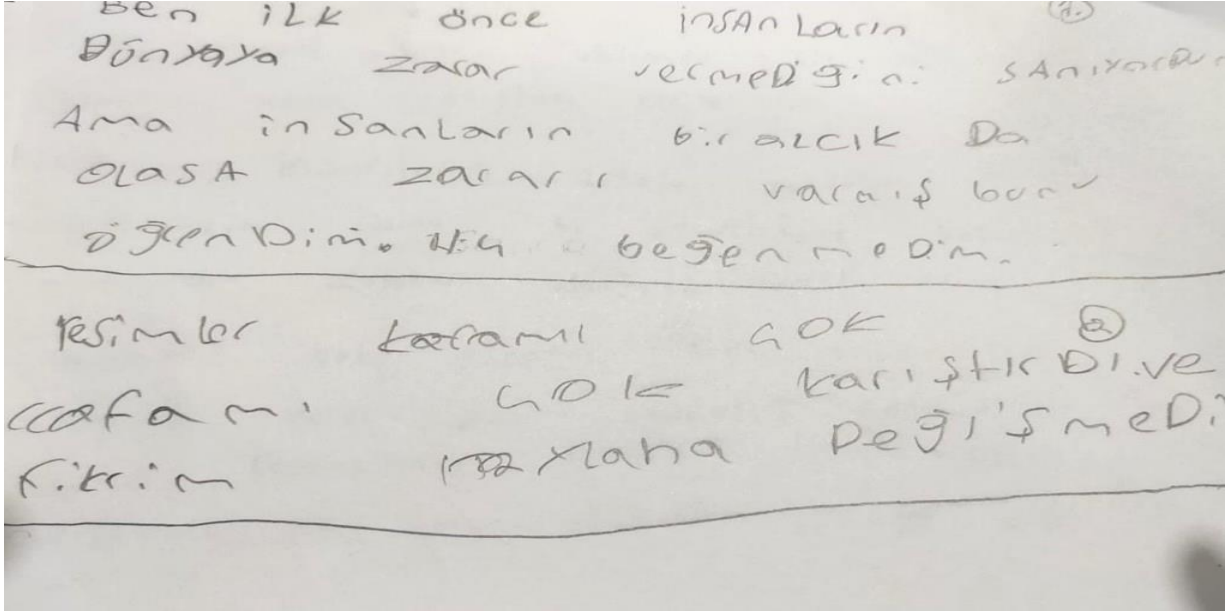
Katılımcı, görüşlerine bakıldığında kanıtların mevcut fikrini değiştirdiği, yeni şeyler öğrendiği ve kanıtların kafasını karıştırdığını ifade ettiği görülmektedir.

Örnek 2.

İnsanların doğaya zararları olduğunu
saniyodum yaptığım etkinlik yararlı
olduğunu buldum. Etkinliği çok, çok
beğendim. Keşke insanlar hepsi doğaya
yararlı olsa.

Katılımcı kanıt temelli öğrenme etkinliğiyle birlikte fikirlerini değiştirdiğini ve etkinliği çok beğendiğini ifade etmiştir.

Örnek 3.

Katılımcının görüşünde var olan fikirlerinin değiştiğine yönelik ifadeler yer almaktadır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenmede kaynak olabileceği ortaya çıkmaktadır. Kanıt temelli öğrenmenin, eleştirel düşünme, karar verme, akıl yürütme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiğine yönelik görüşler alanyazında yer almaktadır (Akıncı ve Dilek, 2012; Bozkurt, 2018; Güngör, Şekerci, 2021; Patterson, Lucas ve Kithinji, 2012). Kanıt temelli öğrenmeye benzer olarak, resimli çocuk kitaplarının da kritik düşünme becerilerini geliştirdiği düşünülmektedir (Çetin, 2021). Sonuçlara göre, katılımcıların resimli çocuk kitaplarından ortaya çıkarılan çatışma ve karşıt durumlara yönelik eleştirel düşünüp, metinler arası bağlantılar kurarak kendi kararlarını verebildikleri görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarının da alan yazında yer alan bilgilerle örtüştüğü söylenebilir. Resimli çocuk kitaplarının ve kanıt temelli öğrenmenin benzer etkileri yalnızca düşünme becerilerine olan etkileriyle sınırlı değildir. Sağlam ve Bilgiç (2018) ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin kanıt temelli öğretim yaklaşımıyla sürdürülen sosyal bilgiler derslerini eğlenceli buldukları, Alabaş (2007), 6. sınıf öğrencilerinin kanıt temelli öğrenme yaklaşımına karşı olumlu tutum geliştirdikleri, Cooper ve Dilek (2004) bu yaklaşımla birincil kaynakların kullanıldığı derslerde öğrencilerin motivasyon, merak ve üretkenliklerinin arttığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Resimli çocuk kitaplarının duyuşsal alanda etkisine bakıldığında resimlerinin canlılığı, zengin dil ve anlatım unsurları, etkileyici temalarıyla her yaşta bireyin ilgisini çeken kaynaklar olduğu görülmektedir (Çetin, 2021). Bu unsurlarıyla kanıt temelli

öğrenme ve resimli çocuk kitapları birlikte düşünüldüğünde hem bilişsel hem de duyuşsal alana önemli katkıları olabileceği yorumu yapılabilir. Nitekim mevcut araştırmada da resimli çocuk kitaplarının kanıt temelli öğrenmeye kaynak oluşturabileceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Resimli çocuk kitaplarından elde edilen kanıtların, katılımcıların fikirlerini değiştirerek düşünmeye sevk etmesi araştırmmanın önemli sonuçlarındandır. Sağlam ve Bilgiç'e (2018) göre kanıt temelli öğrenme, öğrencilerin farklı kanıtlardan yararlanarak çeşitli olaylara yönelik farklı bakış açıları geliştirebilmelerine imkân sağlanmalıdır. Resimli çocuk kitaplarından elde edilen görsel kanıtların öğrencilerin eleştirel düşünme, analiz etme ve çıkarım yapma becerilerini kullanmalarına olanak tanıdığı araştırmayla ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Benzer araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar da bu araştırmayı destekler niteliktedir. Harnett (1993) ilköğretim öğrencilerinin görsel materyallerle birlikte değişim ve süreklilik konusunda fikir üretebildikleri böylece kavram öğrenimlerinin geliştiğini ortaya koymuştur. Çelikkaya (2013) görsel materyallerin öğrenci başarısına ve öğrenme kalıcılığına önemli katkı sağladığını belirtmiştir. Yine benzer şekilde Şekerci ve Kabapınar (2019) ilkokul öğrencilerinin görsel kanıtlarla oluşturulmuş kanıt temelli uygulamalarda daha başarılı olabileceklerini belirtmektedir. Resimli çocuk kitaplarında yer alan görseller ve yazılı metin arasındaki ilişkinin anlam çıkarma becerisini geliştirdiği düşünülmektedir (Coulthard, 2003). Benzer araştırmalar ve bu araştırmmanın sonuçlarından yola çıkarak ilkokul öğrencilerine, kanıt olarak resimli çocuk kitaplarından elde edilmiş görseller sunulabileceği söylenebilir.

Araştırmmanın sonuçlarına göre resimli çocuk kitaplarından elde edilen görsellerin kanıt temelli öğrenmede kanıt olarak kullanılabilceği ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada, öğrencilerin bir üniteye dair fikirlerinin resimli çocuk kitaplarından elde edilen kanıtlarla oluşturulan etkinlik sonucunda değiştii görülmüştür. Farklı resimli çocuk kitaplarından elde edilen kanıtların öğrenciler tarafında farklı şekillerde yorumlandığı ve her öğrencinin kendi düşüncesini kanıtları yorumlayarak elde edebildiği görülmüştür. Resimli çocuk kitapları gibi kurgusal metinlerden elde edilen kanıtlarla birlikte oluşturulan kanıt temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısına olan etkilerini inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir. Farklı resimli çocuk kitaplarından elde edilen kanıtların metinlerarası anlamaya nasıl katkı sağlayacağına yönelik disiplinlerarası araştırmalar gerçekleştirilebilir. Sınıf öğretmenleri ilkokul seviyesinde gerçekleştirdikleri etkinliklerde resimli çocuk kitaplarında yer alan görselleri kanıt olarak sunabilir.

Araştırmmanın Sınırlıkları

Bu araştırma her şeyden önce bir durumu ortaya koymak için tasarlanmıştır. Farklı olay ve olguların farklı iklimleri içerisinde araştırmanın ne tür sonuçlar ortaya çıkaracağı bilinmemektedir. Araştırma çalışma grubu içinde yer alan 28 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisiyle sınırlıdır. Öğrencilerin eleştirel düşünme, metinler arası bağlantı kurma becerileri ile ilgili bir bilgi olmaması da öğrencilerin duruma yönelik dönütlerinin hangi seviyede olması gerektiği hakkında yorum yapılabilmesinin önüne geçmektedir. Katılımcıların kanıt temelli öğrenme etkinliğini ilk kez uyguluyor olması da araştırmanın sınırlıkları arasındadır. Yine aynı şekilde araştırma ilgili konu ve etkinlikle sınırlıdır.

KAYNAKÇA

- Alabaş, R. (2007). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Altıkulaç, A. ve Gökçaya, A. K. (2014). Tarih Öğretiminde Hatıratların Kullanımının Tarihsel Empati Becerisine Etkisi. *Turkish Studies*, 9(1), 21-35. doi: 10.7827/TurkishStudies.6504.
- Ateş, S. (2013). İlkokulda peitextual okumadan metinler arası okumaya resimli hikâye kitabı okuma süreci. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1567-1585.
- Bakmaz, H. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde para ve pulların kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi.
- Balkaya, A. (2002). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların etkililiği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Başpınar, N. (2021). *Kanıt temelli öğrenmeyi hayat bilgisi dersi "güvenli hayat" ünitesinde uygulamak: Bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Bozkurt, F. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde kanıt temelli öğrenme uygulamaları, *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 24, 334-353.
- Cooper, H. ve Dilek, D. (2004). Children's thinking in history: Analysis of a history lesson taught to 11year olds at Ihsan Sungu School. *International Journal of Historical Learning, Teaching and Research*, 4(2), 56-65.
- Coulthard, K. (2003). "The words say it": Young bilingual learners responding to visual texts. In E. Arizpe & M. Styles (Eds.), *Children Reading Pictures: Interpreting Visual Texts* (pp. 164-189). London, England: Routledge Farmer.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç-Gereç ve Materyal Kullanımının Önemi. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde* (s. 39-69). Pegem Akademi Yayınları.
- Çelikkaya, T., ve Boyraz, F. (2018). Kanıt temelli öğretimin 2005 sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretmen kılavuz kitaplarına yansımaları. *Kastamonu Education Journal*, 1227-1236.
- Çetin, H. (2021). Resimli çocuk kitaplarında resim-metin ilişkileri ve bazı sınıflandırmaların değerlendirilmesi: bir meta-sentez çalışması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 533-545.

- Çetinkaya, F. Ç., Durmaz, M., Sönmez, M. (2019). Bir metinlerarasılık örneği: Kırmızı başlıklı kız varyantları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1148-1174
- Doğan, Y. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Glesne, C. (2015). *Becoming Qualitative Researchers: An Introduction* (5.bs.). Pearson Education.
- Güngör Akıncı, B. A., ve Dilek, D. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde temsili resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 5-27
- Harnett, P. (1993). Identifying progression in childrens understanding: The use of visual materials to assess primary school children"s learning in history. *Cambridge Journal of Education*, 23 (2).
- Işık, H. (2008). *İlköğretim 4. Sınıf sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme modeli: bir aksiyon araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (7. bs.). Pegem Akademi.
- Kibar, H. (2019). *Ortaöğretim tarih ders kitapları kanıt temelli öğrenme yaklaşımının neresindedir?: Bir saptama çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Koldaş, M., ve Pamuk, A. (2020). Tarih ders kitaplarında kanıt temelli öğrenme yaklaşımı: Ortaöğretim T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı örneği, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(16), 6413-6436.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, Sage
- Patterson, N. C., Lucas, A. G.& Kithinji, M. (2012). Higher order thinking in social studies: An analysis of primary source document use, *Social Studies Research and Practice*,7(2),68-85
- Sağlam, H. İ. ve Bilgiç, S. (2018). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin etkililiğine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 60- 71.
- Şekerci, H. (2021). İlkokul sosyal bilgiler dersinde otantik öğrenme yaklaşımı kapsamında kanıt temelli etkinliklerin kullanımı, *Eğitim ve Bilim*, 46(207), 85-125.
- Şekerci, H. ve Kabapınar, Y. (2019). Sosyal bilgiler derslerinde storyline yaklaşım ile bütünleştirilmiş kanıt temelli etkinliklerin kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 659-684. doi:10.16986/HUJE.2018045318
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Ek 1. Veri toplama sürecinde kullanılan çalışma kâğıdı

İNSANLARIN VARLIĞININ DOĞAYA YARARI MI ÇOKTUR? |

İNSANLARIN VARLIĞININ DOĞAYA ZARARI MI ÇOKTUR?

Kanıt 1: Orman alanlarının zamanla değişimi

Öncesi

Sonrası

Ara etkinlik 1: Orman alanlarının zamanla değişimini inceleyiniz. Bu değişim sizde ne gibi duygu ve düşünceler uyandırmaktadır? Sizce hangi durumlarda ağaçların kesilmesinin gerekli sebepleri olabilir?

Windows
Windows'

Kanıt 2: Denizlerin doğal hali ve sonrası

Doğal hali

Sonrası

Ara etkinlik 2: Kanıt 2 de denizin çöplerle dolup taşıdığı ve denizde yaşayan canlıların çöp içinde yaşamak zorunda kaldığını görüyorsunuz. Sizin evinizin içine çöp atılsaydı nasıl hissederdiniz?

Kanıt 5: Balıkçı denizi temizliyor

Kanıt 6: Bilinçsiz tüketim nedeniyle temiz sular bitiyor

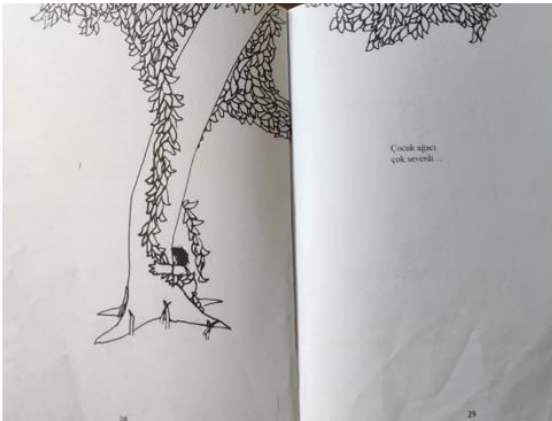

Kanıt 7: İnsanlar doğayı temizliyor.

Ara etkinlik 4: kanıt 5, kanıt 6 ve kanıt 7'de yer alan resimler size insanların doğaya olan etkileri hakkında neler öğretiyor?

Kanıt 3: İnsanların ağaçları koruyup sevdiğine yönelik kanıt

Kanıt 4: İnsanların ağaçları kestiği ve hayvanları evsiz bıraktığına yönelik kanıt

Ara etkinlik 3: Kanıt 3 ve kanıt 4'ü dikkatlice inceleyiniz. Kanıt 3'te ağaca sarılan bir çocuğu görüyorsunuz. Kanıt 4'de ise ağaçları kesen insanların varlığı açıkça ortada. Sizce kendi yaşayacakları yerleri genişletmek için hayvanların evlerini yok etmeleri doğru bir davranış mıdır? Neden?

Ara etkinlik 5: Tüm kanıtlardan yola çıkarak: Size göre insanların doğaya yararları mı fazladır? Yoksa insanların doğaya zararları mı fazladır? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

